GESCHIEDENIS VAN DE ISLAMWERELD I

In deze samenvatting zijn gegevens opgenomen uit:

- Eigen nota's bij de colleges van professor Vermeulen
- Gegevens uit de studentencursus
- "The Calpihate; it's rise, decline and fall", Sir William Muir
- Wikipedia.org (Voornamelijk engelstalige versie)

Deze samenvatting is NIET, NIET dus NIET nagelezen door eender welke professor en zit VOL, VOL, VOL fouten.

Veel plezier ermee,

Aerts Stijn & Baykal Erol

ZUID-ARABIË IN DE PRE-ISLAMITISCHE TIJD

Geografie

Vochtig gebied (moesson) => flora! (wierookboom!)

bevolking

Sedentair, irrigatielandbouw (bv. Ma'rib)

territoriale economie (niet tribale)

"Qahtan = gezamelijke voorouder"

Steden

1000 vC – 300 nC: dicht bij elkaar => dicht bevolkte gebieden

~1000 vC: Ma'in, **Saba'**, Hadramawt, Qataban belangrijkste steden

bestuurd door **mukarrib**, later door **muluk** (= begin erfmonarchieën)

>> omringd door stamhoofden

Stam

Sedentaire eenheden op territoriale basis bijeen gehouden door commerciële en arbeidsbanden

Godsdienst

Belangrijke rol

Pantheon: Sjams, Athar, Maan

tempels met priesters

Handel

Belangrijkste economische activiteit

Handelswegen N <=> Z

Kameel! Sociaal economische revolutie => internationale handel

Ma'in => Noorden

Saba' => Westen (Afrika: Abbessinië)

Saba'

Annexeert buurrijkjes

Ma'ribdam = irrigatie

Ptolmaien! (Rode zee ~> Indië)

=> economische klap Saba' => 115 vC: opstand (**Himyarieten**)

Axum

Militaire staat in hooglanden Abbessinië

Zuid-Arabieren (Bab al-Mandab overgestoken)

Hellenistische sympathieën

3°E: Sassanidisch Perzië vormt bedreiging in Arabische wateren => veronrtust Axum

4°E: Axum valt Saba' aan (Bab al Mandab controleren)

<=> 378: verjaagd door nationalistische opstand

Christendom

4°E: door Byzantijnse invloed in Ethyopië => Z-Arabië

5°E: reactie = Jodendom

Dhu Nawas (Himyariet) <=> Christelijke buren => Jood

vervolgt Christenen

=> Axum (christelijk): strafexpeditie (Nawas vlucht) + kruistocht (Nawas dood)

50j: Himyar onder Axum:

1) Axumiaans (??) gouverneur

2) inheemse vice-koning

3) Abraha (ex-slaaf)

Abraha

Wenste onafhankelijkheid van grootmachten (maar pro-Byzantijns/Ethiopisch)

535-570: machtigste man van Zuid-Arabië (helpt Byzantijnen tegen Perzen!)

570: valt Hidjaz binnen = verbinding Middellandse zee

=> belegert Mekka ("Jaar van de Olifant") <=> Pest!

Crisis

~600: Yemenistisch opstand – steun van Perzen (wiens invloed stijgt)

Christendom in discrediet

Pol-Soc-Ec crisis (toppunt: Ma'rib dam breekt)

=> Himyar beschaving tenonder

Nomaden vervangen Zuid-Arabieren in handel (gewapenderwijze)

Mohammed predikt in deze crisis een sociale leer (solidariteit!)

NOORD-ARABIË IN DE PRE-ISLAMITISCHE TIJD

geografie

Djazirat al'Arab: nooit ééngemaakt onder één leider = mozaïek

droog continentaal klimaat: gebrek aan water

geïsoleerd (zeeën + woestijn)

Rub' al-Khali + oases errond

Bevolking

Semieten ('Adnan?)

taal omvat verschillende dialecten

nomaden: centraal & oosten

sedentairen: oases rond woestijn

Nomaden

Permanente factor in Arabië

maatschappij

Nomadenmaatschappij = afhankelijk van solidariteit

=> eigendomsrecht + bloedvete

pastorale economie

strooptochten indien nodig

Stam

Associatie verschillende families o.l.v Shaykh

patrilneariteit + eerstgeboorterecht

géén monarchie: Shaykh is niet almachtig

familie = basiscel van stam, onder leiding familievader

vrouw

Familiegoed

vrijer bij nomaden dan bij sedentairen

grote kindersterfte + begraving meisjes

Godsdienst

Erg onverschillig: fetisjisme/animisme/Polydaemonise

djinns, godheden, ...

heiligdom kon intertribaal verzamelpunt zijn

geen tempels: goden reizen mee op kameel

Sedentairen en Semi Sedentairen

maatschappij

Oases rond woestijn

=> halteplaats op handelswegen

=> landbouw

==> voorspoed

lokale machthebbers

ruilhandel (nomaden) + handelsforen

rudimentaire ambacht

Handel

Specerijen + wierook = welvaart (bv Petra)

Romeinen vs. Perzen => woestijnkaravaan werd belangrijker

=> Palmyra groeit

Palmyra

Voornamelijk Arabische bevolking

Onder Romeinse bescherming <=> beschermde Rome tegen Perzen

groeide na neergang Petra

leider en later weduwe Zenobia heersten voor korte tijd over Syrië, Noord-Arabië, deel Anatolië & Egypte

272: ingenomen en verwoest

Ghassanieden & Lakhmieden

Petra & Palmyra weg: 2 Arabische groepen

Ghassanieden	Lakhmieden
Westen	Oosten
Byzantijnse bondgenoten	Perzische clienten
Bewegelijke kampementen rond Petra	Kamp te Hira
Monofysieten	Nestorianen
584: einde politieke macht	602: einde gesteld door Kushraw

Nomaden en Arabië

Ghassanieden & Lakhmieden weg: Nomaden & Arabië aan beurt

gebied open voor 2 godsdiensten: Jodendom en Christendom

eind 6°E: hernomadisering v Arabië

neergang Zuid-Arabië + onveilige handelswegen Eufraat ~~> Perzische golf => 6°E: Hidjaz bloeit

handel => politieke ervaring

Steden

nauw verbonden met nomaden tot 7°E

eerder sedentaire stammen

Mekka

Kruispunt handelswegen => handelsforen (= rijkdom)

Quraysh-stam aan macht door **Qussay**: Khuza'-stan uit weg & Ka'ba opgericht

bestuurd door clanoudsten in **Mal'a**

begin 7°E: onevenwicht

Abd ash-Shams ++

Banu Hashim --

=> sociale crisis

Islam = antwoord op klimaat van onrust in Mekka

LEVEN VAN DE PROFEET MOHAMMED

570 **"Jaar vd Olifant"**

Abd Allah sterft

Mohammed wordt geboren

Abd al-Mutallib (opa) = voogd

572 Terug van zoogmoeder Khalima

576 Amina sterft

578 Abd al-Mutallib sterft

Abu Taleb (oom) = voogd

in deze periode vervalt de status van de Banu Hashim

583 eerste reis naar Syrië

594 aan de slag bij Khadija

595 Khadija trouwt met Mohammed

610 eerste openbaring (96, 1-5)te grot in Hira op de laylat al-qadr op een dag tijdens de maand ramadan

Fitra

612 zending, profeetschap begint

Begin Mekkaanse periode

615 Hidjra naar Abbesinië van volgelingen

616 Hidjra naar Abbesinië van volgelingen

617 Boycott Banu Hashim door rest Quraysh

619 **"Jaar van het verdriet"**

Boycott opgeheven

Khadija sterft

Abu Taleb sterft

Abu Lahab (oom) = voogd, maar beschermt hem niet

622 **juli: Dé Hidjra naar Yathrib (Medina)**

Begin Medinese periode

624 slag bij Badr (overwinning)

Banu Qaynuqa weggejaagd

625 slag bij Uhud (nederlaag)

Banu Nadir weggejaagd

627 Yavm al-Handaq (overwinning)

afslachting/onderwerping Banu Qurayza

628 wapenstilstand van Hudaybiyya

628 Syrië + Khaybar + "expedities"

629 bedevaart Mekka

Amr b. 'As en Khalid b. al-Walid verhuizen naar Medina

630 inname Mekka

Hawazim en Hanif stammen uitgeschakeld

632 afscheidsbedevaart

8 juni Mohammed sterft

Mekka -> Muhajirun		**Yathrib -> Ansar**	
Quraysh	Hashim --	Quwayla	Joden
	Abd ash-Shams ++	'Aws	Qaynuqa
	Makhzum ++	Khazradj	Nadir
			Qurayza

Mekka + Yathrib -> Munafiqun

EERSTE EXPANSIE VAN DE ISLAM

Irak en Perzië

Na vertrek van Khalid Ibn alWalid uit alHira: Arabieren daar olv de Shaykh van de Banu Shaban

634: "slag bij de brug" = voorlopig einde van de opmars

635: overwinning bij Buwayb (tij weer gekeerd)

bevel van troepen: Sa'd Ibn alWaqqas (=gezel vd profeet)

636/7: beslissende slag bij Qadisiya (bij Nadjaf): ingenomen
-> Perzen verslagen en gedood

Noord-Irak ook bezet: Perzen achtervolgd doorheen Iraans plateau
-> Ahwaz (Khuzistan) ingenomen

642: slag bij Nihawand (ZW huidige Hamadan) = fath alfutuh
~> ondergang Perzisch Rijk vd Sassaniden

649/50: Istakhr (=Persepolis)
~> Perzische keizer door satraap vermoord

652/3: Merw (Afgh) en Balkh -> Oxus bereikt

vanaf 640: aanvallen tg Armeniërs
-> slechts deel van hen pas in 652 onderworpen

Egypte en Tunesië

Egypte: Amr Ibn al'As

639: rukt op naar Egypte:
- niet Alexandrië
- wel door de woestijn naar Fayyum (geplunderd)

640: Heliopolis: <-> Byzantijnen
-> Cyrus sluit vrede in 641 (onder Constantijn II)

642: Alexandrië ontruimd
-> 645: Byzantijnen terug nr Alexandrië
-> 646: definitief verjaagd

AbdAllah Ibn Sa'd Ibn Sarh (=halfbroer v kalief Umar I)
-> gouverneur van Egypte

647: sterk leger vd Patricius Gregorius te Sbeitla verslagen.

-> terugtrekking: <burgeroorlog in Hidjaz

Maritieme situatie

voor de bouw en bemanning van vloot: Byz overlopers

649: vloot van Mu'awiyya (Syr gouverneur): strooptochten op kusten van Sicilië

651: Byzantijnse vloot bij Lycië verslagen.

652: Griekse vloot bij Alexandrië verslagen.

654: Rhodos

bijzondere toestanden:

Byzantijnen + Perzen zijn verzwakt:
- interne moeilijkheden
- onderlinge strijd op leven en dood voor suprematie in NabO

vestiging van islam op Arabisch schiereiland
~> krijgslust niet op eigen volk maar nr N gekanaliseerd
+ op grenzen schiereiland volkjes <-> Perzen + Byzantijnen
-> Arabieren als bevrijders onthaald

BINNENLANDSE POLITIEK VAN HET KALIFAAT VAN MEDINA

Kalifaat van Umar I

2° kalief (634 – 644) = feitelijke stichter Arabische imperium

meer een raadsman geweest dan soldaat

schoonvader profeet; door Abu Bakr aangeduid als opvolger

ontstaan instellingen

nieuwe jaartelling

644 vermoord

veroveringen

generaals onder controle (Khalid b al-Walid & Amr b al-'As)

veroverde gebieden: blijven van eigenaars tenzij verzet

lokale administratie: mag aanvankelijk blijven; wel amir en amil (fisc)

amsar (Basra, Kufa)

soldaten: betaald

administratie

diwan = register van pensioengerechtigden

diwan al-djaysh = inkomsten uit buit

stabiel fiscaal systeem + fiscale administratie

definitief veroverde gebieden: efficiente administratie (door burgers)

politiek

maatregelen op religieus en strafrechterlijk gebied (qadi's)

geen niet-moslims geduld op schiereiland

autoritair maar geen monarchie (titel=amir al-mu'minin)

opvolgers van umar I

Umar: commissie voor opvolging: Ali vs Uthman

Uthman

<Mekkaanse Banu Umayya: herstel Mekkaanse aristocratie

luxe + rijkdom (<veroveringen) -> volk ontevreden

benoeming goeverneurs
-> opstand vroege bekeerlingen + Medinenzers

provincies: ontevredenheid + corruptie

656 vermoord -> vermoord, rijk verscheurd, einde rel. eenheid

Ali

dubieuze rol in moord op Uthman
-> reactie in Mekka, Egypte, Syrië (Banu Umayya; Mu'awiyya b. Abu Sufyan)

goeverneurs vervangen -> tegenstand Mekkanen en Medinenzers

rebellie Aisha (+ Talkha + az-Zubair)

Ali naar Kufa

656/12 slag van de kameel = begin burgeroorlog
Ali: enkel nog Irak
Arabië + Egypte: neutraal
Syrië: contra
legers maandenlang tgo elkaar te Siffin

Arbitrage (Amr b al-As) -> Uthman onschuldig

-> Kharidjisme (door ali verslagen te Nahrawan 657)

Ali <-> Mu'awiyya: te veel deserties

661: door Kharidjiet vermoord (zoon al-Hassan volgt hem niet op)

KALIFAAT VAN ALI

dubieuze rol in moord op Uthman
-> reactie in Mekka, Egypte, Syrië (Banu Umayya; Mu'awiyya b. Abu Sufyan)

goeverneurs vervangen -> tegenstand Mekkanen en Medinenzers

aanhangers in oude gelovigen, amsar Kufa, Basra, Fustat, en vijanden van A'isha

rebellie Aisha (+ Talkha + az-Zubair)

Ali naar Kufa

656/12 slag van de kameel = begin burgeroorlog
Ali: enkel nog Irak
Arabië + Egypte: neutraal
Syrië: contra
legers maandenlang tgo elkaar te Siffin

Arbitrage (Amr b al-As <-> Abu Musa alAshari)
-> Uthman onschuldig

-> **Kharidjisme** (door ali verslagen te Nahrawan 657)

Ali <-> Mu'awiyya: te veel deserties
- Mua'wuyya door aanhangers tot kalief uitgeroepen
- M. maakt zich meester van Egypte
- vergadering te Adruh voor nieuwe kalief -> niets
- Ali trekt zich te Kufa terug: geen belangrijke rol meer

661: door Kharidjiet vermoord (zoon al-Hassan volgt hem niet op)
-> kalief Mu'awiyya (Damascus)

De Tweede Expansiegolf

Bij de **Ummayyaden** lopen de grote veroveringen teneinde

=> de grenzen stabiliseren

2e expansie was moeilijker dan 1e:

- verassingselement was weggevallen
- steeds verder van huis

Byzantijnse Rijk

Moeilijkheden

Geografie Klein-Azië

Plaatselijke bevloking was pro-Byzantijns

=> slechts enkele Armeense districten + Taurusgebergte veroverd

Vloot

Mu'awiya laat een grote vloot bouwen => strooptochten

Cyprus (648)

Rhodos en Kreta (672/673)

Siciliaanse en Afrikaanse kust

Constantinopel

674 – 677: 1° belegering (Mu'awiya)

717 – 718: 2° belegering (Sulayman)

dan 7E geen moslim aanvallen meer op Constantinopel

Oostelijke gebieden

Moeilijkheden, maar toch vooruitgang

Iran onderworpen (behalve zuiden van Kaspische zee)

vanuit Khurasan ~~> Trans-Oxiana

701: Afghanistan

706 – 709: Sogdovina

706 – 712: Samarkand & Khawarzim

713 – 714: Fergana

710: Baluchistan

723: Multan

zuidelijk Punjab bezet

751: slag bij Talas legt grens vast met Chinezen

Westelijke gebieden

Egypte ~~> Noord Afrika

Uqba b Nafi

662 – 675 / 682 – 683

670: **Qayrwan** gesticht & Ifriqiya veroverd

683: gedood bij Biskra (sidi uqba oase): door **Kusayla** in de val gelokt

=> Arabieren verlaten Ifriqiya en Tripolitanië

Hasan b al Nu'man

698: keren terug en nemen Carthagho in

702: Al-Kahina wordt verslagen

Musa b Nusayr

Gouverneur Ifriqiya

711: stuurt Tariq (Berber) naar Spanje

Wordt pas teruggeroepen in Saragossa

=> **Al-Andalus** veroverd!

717: eerste expedities over Pyreneeën

719: Narbonne veroverd: wordt uitvalsbasis voor verdere expedities in Zuid-Frankrijk

Eudo

Hertog van Aquitanië

721: verslaagt de Arabo-Berbers te Toulouse

732: 'Abd ar-Rahman al-Ghafiqi verslaat Eudo

=> roept Karel Martel te hulp die dan de moslims verslaagt

verslagen?

- Bedoeling was strooptochten, niet echt veroveringen
- Arabieren vochten ver van huis (uitgeput) Franken vochten thuis
- Klimaat was vochtig en koud voor Arabieren

759: Narbonne heroverd door Pepijn de Korte

Reconquista begint

BEWIND VAN MU'AWIYA

= Syrische gouverneur + kalief (660) (Damascus = hoofdstad)
= triomf Mekkaanse Banu Umayya (=Ummayyadendynastie)

dramatische omstandigheden:
- burgeroorlog
- gezag van de kalief moest hersteld worden (<Ali)

wijzigt theoretische staat naar **seculiere staat** (aristocratie had macht)
+ verloochent religieuze beginselen van de staat

leger van Syrische soldaten (getraind naar Byzantijns model)

administratie bleef in wezen, maar meer naar Byzantijns model

godsdienstvrijheid (geen gedwongen bekeringen)
-> sympathie van Syriërs en bedoeïnen

instellingen:
- Shura = consulterend orgaan in Damascus + provincies
- Wafd = afvaardiging van stammen
- kalifale erfopvolging

Ali had verwarring gebracht in **Irak** -> bekwame generaals benoemd
- 664: Basra: Ziyad b. Abihi (1° nog bij Ali):
  - herstelt orde te Basra, Perzische gebieden en Ar. Woestijn
  - hervormt administratie
- 670: ook Kufa = heel Irak
- 671: 50K families naar Oost-Perzië: - rust in Irak
  - Perzië onder controle
- twee legergroepen: - naar Indusvallei (624 nr Lahore, Pak.)
  - naar Oxus (stootte op Turkvolkeren)

Djazira: Qaysietische veteranen eisen gronden op (<-> immigranten)
-> Mu'awiyya dwong hen akkoord te gaan met immigratie

+680

MAATSCHAPPIJ EN INSTELLINGEN VAN DE UMMAYYADEN

Groepen

Arabische Muslims

Tot Umar II (717 – 720) Arabische Suprematie

=> preferentieel fiscaal regime

begin 8°E:

250.000 Arabieren in Syro-Palestina

andere provincies: fel in minderheid behalve in Amsar

Niet-Arabische Muslims (mawali)

Bekeerlingen van veroverde gebieden

ondanks "gelijkheid" in geloof minderwaardige positie:

- andere moskee
- lagere soldij
- andere belastingen

"Maatregelen" genomen tegen hun grote aantallen

=> ontevredenheid over Ummayyaden groeit

Umar II probeert tevergeefs op te lossen

Dhimmi's

Joden, Christenen en Samaritanen

aanvankelijk veel verdraagzaamheid & zelfs privileges (tot ~685)

situatie verslechtert met Arabisatie van de administratie

Djizya verdubbeld

=> bekeringen nemen toe

Joden officieel niet toegelaten in Jerusalem

Slavenhandel ++ (<=> Islam)

tegen einde Ummayyaden: Egypte, Syrië, Irak meerderheid nog Christen

Economische leven

Verstedelijking

Steden winnen aan belang => handel neemt toe

kampen werden administratieve centra

Landbouw

Ziyad b Abihi en Al-Hadjadj tonen interesse

Arabieren palmden bevloeide gronden in

=> boeren gingen naar steden

=> negerslaven ingevoerd om te werken

Grondbezitters bekeren omwille van lagere belastingen

=> inkomsten verminderen

<=> reactie: na bekering zelfde belastingen

Grootgrondbezit ontstaat: eigenaar woont in stad

Instellingen

Ummayyaden: stabiele regering

Khalief werd als Malik beschouwd

Oorspronkelijke administratie was naar Byzantijns model

Abd al-Malik Arabiseert:

695: eerste Islamitische munten (dirham/dinar)

Diwans nemen toe in aantal: eerst enkel Diwan adj-Djaysh (pensioen) later:

- Diwan al-Kharadj (fiscaal)
- Diwan al-Rasa'il (secretariaat-generaal)
- Diwan al-Khata (archief)
- Diwan al-Barid (correspondentie & geheime politie)

Rijk opgedeeld in 9 provincies in 5 gouvernoraten:

1) Kufa: Irak, Iran & oostelijke gebieden
2) Medina: Hidjaz, Yemen & centraal Arabië
3) Mosul: Djazira, Armenië & centraal Azië
4) Fustat: Egypte
5) Qayrawan: Ifriqiya & al-Andalus

Syro-Palestina onder persoonlijk gezag van de Kalief

POLITIEK VAN AL-HADJADJ

692: Ummayyade Abd alMalik algemeen als kalief erkend
-> benoemd zijn broer tot gouverneur in Irak
-> bij diens dood: al Hadjdjadj (in 692 al nr Mekka gestuurd)

eerste 3 jaar van zijn gouverneurschap

= verwerven controle dr onderdrukking van talrijke rebellies
- oprichting kern staand leger
- benoeming van jonge mensen tot ondergouverneurs

daarna: sociaal-economische toestand (na burgeroorlog)

- gevluchte boeren terug naar land gestuurd
<-> daling van opbrengst en verloedering irrigatiesysteem

- uitbreiding + reconstructie van irrigatiesysteem

- dwong inwoners van Basra en Kufa zich te vestigen in Oost-Perzië en Sistan
~> verzet: maakt zich meester van Kufa (voor alH verloren)
-> rebellie in 701 dr Abd alMalik verslagen

- Basra+Kufa gedemilitariseerd en vervangen door Syrische troepen (nieuwe misr = Wasit)
-> zoekt werk vrd gedemilitariseerden (oa irrigatie)

+714

BEWIND VAN 'UMAR II

+Walid I (715) (=kalief van Damascus)
-> opgevolgd door Sulayman en **Umar II** (717-720)

stopt veroveringen -> concentreert op binnenlandse politiek

religieus:
- niet extreem anti-shi'ietisch (itt voorgangers)
  -> verbiedt vervloeking van Ali op de minbar
- theologen + rechtsgeleerden met respect behandeld
  vb. rechters meer onafhankelijkheid

provincies:
- gouverneurs goed in 't oog
- gedetailleerde instructies
- provincie Irak opgedeeld (Kufa + Basra + Khurasan)
  -> + Syrische troepen daar teruggetrokken

fiscale ordonanties:
- alle bekeerlingen gelijke belastingen
- nieuwe bekeerlingen die ongelovigen hadden bevochten: pensioen
- Soqdiërs in O en Berbers in W:
  vrijstelling van belasting indien bekeerd

+720 (-> fiscale ordonanties teniet gedaan); opgevolgd door neef Yazid II

De Abbassiedische revolutie

Amsar

In strijd met hun oorspronkelijke doel worden de amsar centra voor assimilatie

- Handel ++
- Bevolking ++
- Verdraagzaamheid tss Arabieren en niet-Arabieren ++

==> kloof tussen Arabieren en niet Arabieren --

=> verdere bekeringen

Perzen

665: Arabieren te Merw

verdragen met lokale leiders => jaarlijks tribuut

dahaqin bekeert zich

671: volkstransplantatie: 50.000 gezinnen uit Kufa en Basra

oorspronkelijk leefden de autochtonen en de nieuwkomers gescheiden rond eeuwwisseling 7°E 8°E begint assimilatieproces

Verzet

Na de 2e burgeroorlog trachtte men de assimilatie te stoppen

=> verzet van Arabieren en Mawali

in Merw ontstonden anti-Ummayyadische groepen

Umar II was pro-assimilatie maar niet succesvol in zijn politiek

Hashimieten

Sji'itische beweging uit Kufa, ontstaan tussen 700 – 716

meenden dat de imam, die uit Ali's familie moest komen, wereldlijk en geestelijk macht moest bezitten en functie van kalief moest bekleden.

Abu Hashim Abd Allah (kleinzoon Ali) gaf bij zijn dood zijn rechten tot opvolging over aan een kleinzoon van Ali b. Abd Allah b. **Abbas** (een oom van de profeet) namelijk: Muhammad b. Ali

Muhammad b. Ali gebruikt zijn leiding over de Hashimieten voor zijn Abbasiedische partij

Opstand

Juni 747: Abbasiedische opstand begint te Merv

748: Abu Muslim (Perziche slaaf) heeft controle over situatie in Khurasan. De regering heeft geen weet van de gebeurtenissen.

De opstandelingen trekken westwaards en verslagen 3 Umayyadische legers

749: Kufa bereikt. Abu Muslim noemt zichzelf "Amir al-Muhammad" en heeft de oostelijke delen van het rijk onder zijn controle

Abu l-'Abbas wordt kalief uitgeroepen

De Ummayyadische kalief Marwan vlucht en wordt gedood

Oom van de nieuwe Kalief Abd Allah b. Ali doodt de leden van de Ummayyadenfamilie op een banket/valstrik. Enkel Abd ar-Rahman b. Mu'awiyya ontsnapt (-> spanje)

Er is een nieuwe kalifaat en een nieuw begin. Het rijk wordt Perzisch/Islamitisch

De Abbasieden

Algemeen

Abbasieden meenden dat ze meer **legitimiteit** hadden op kalifaat dan de Ummayaden. Zijzelf waren immers Qurayshieten (zoals de profeet).

Ontevredenheid door de 2e rangsburgerschap van mawali's + Abbasiedische propaganda nekt de Ummayadandynastie.

Perziche en Iraanse invloed neemt toe → het rijk wordt **Aziatischer**

Het kalifaat verplaatst zich: Damascus - Kufa - Bagdad - Samarra - Bagdad

Hofhouding is vol luxe en ver van het volk.

Hervormingen in het **leger** nemen plaats.

Steden bloeien en samen met hen het intellectuele leven.

Grote **interne geschillen** zullen voorkomen in het rijk.

Eerste kaliefen

Abu l'Abbas as-Saffah (750 – 754)

Krijgt steun van zijn broer Abd Allah b. Ali ("gouverneur" te Merw)

Kalifaat wordt naar Kufa verplaatst

Abu Dja'far al-Mansur (754 - 775)

Versterkt pesoonlijk gezag:

- rekent af met Abd Allah b. Ali
- Bagdad (Medinat as-Salam, Medinat al-Madawra) = nieuwe machtssymbool

Vervolgt Sji'iten van Rabadya sekte

Al-Mahdi (775 - 785)

Probeert vrede te sluiten met Sji'iten

Gevechten met Byzantium

Opvolging lijkt moeilijk keuze: 2 halfbroers Al-Hadi en Harun

Al-Hadi (785 - 786)

Vervolgt Aliden genadeloos

Vergiftigd door moeder Harun

Harun ar-Rashid en opvolgers

Harun Ar-Rashid (786 - 809)

Bloeiperiode voor het rijk!

Problemen met Sji'iten en Byzantium duren voort, gevaar voor opstand in Khurasan

Expedities naar Khurasan en Byzantium zonder succes

Niet echt tolerant t.o.v andere godsdiensten (⇔ Latijnse clerus)

Barmakieden worden belangrijk (Yakhya had Harun aan de macht geholpen)

Opvolging lijkt weer moeilijke keuze:

- Muhammad al-Amin = Arabische moeder
- Abd Allah al-Ma'mun = Perziche moeder

Na dood van Harun vestigt Al-Ma'un zich in Merw om Khurasan te besturen. Al-Amin wordt kalief in Bagdad en zijn wazir roept het leger uit Khurasan terug. Harun belemmert dit en het komt tot een strijd tussen de twee. Al-Ma'mun's generaal Tahir haalt voor hem de overwinning in 811. Bagdad wordt belegerd in 812 en in 813 wordt Al-Amin gedood (tegen bevel van Al-Ma'un in)

Al-Amin (809 – 813)

Machtsstrijd met Al-Ma'mun kost hem het leven

Al-Ma'mun (813 – 833)

Wilde een hervormer zijn

Doet veel moeite voor verzoening met Sji'iten: Ali Ar-Rida (=Alide) wordt erfgenaam, maar overlijdt vroegtijdig. Al-Ma'mun ziet later af van deze politiek maar wilt toch eenheid

Last met:

- Egypte: serie opstanden door zware belastingen
- Grens met byzantium verdedigen
- Babak: opstandeling in het oosten
- generaal Tahir vertoonde autonome ambities als gouverneur van Khurasan

Mu'tazilisme als basis voor eenheid volk en **mihna**

Al-Mu'tasim (833 – 842)

Kalifaat verplaatst naar **Samarra**

3 grote opstanden: Zutt, Babak (nog steeds), Mazya

Overwinning op Byzantijnen te Amorium

Voor het eerst TURKEN in het leger!

Al-Wathiq (842 – 847)

Verval! Officieren en bureaucraten winnen aan macht

Al-Mutawakkil (847 – 861)

Mu'tazilisme wordt verlaten

Niet echt tolerent t.o.v andere godsdiensten

Heeft veel Turken rond zich op het hof.

Turkse invloed neemt enorm toe: de Turkse Emirs hebben meer te zeggen dan de wazirs. De emirs benoemen en zetten kaliefen af naar believen.

Al-Muntasir (861 – 862)

Al-Musta'in (862 – 866)

Al-Mu'tazz (866 – 869)

Al-Muhtadi (869 – 870)

Al-Mu'tamid (870 – 892)

Kalifaat terug naar **Bagdad**

Broer Al-Muwaffak is de eigenlijke beleidsbepaler

Veel opstanden

Separatistische tendenzen in Khurasan en Egypte

Sji'iten krijgen zware verlies te verduren: 11e imam dood, 12e verdwenen

Al-Mu'tadid (892 – 902)

Staastkas = leeg

Pobeert religieuze conflicten bij te leggen

Opstand in Perzië onderdrukt

Qarmaten opstand leidt tot nederlaag kalifale troepen

Al-Muktafi (902 – 908)

Tuluniedenstaat beëindigd

Wazirs winnen terug aan macht op de Emirs

Al-Muqtadir (908 – 932)

Een regentschapsraad bepaalt de politiek

Goede relaties met Byzantijnse Rijk

Sji'iten weer vervolgd

Emirs terug bovenhand (Mu'nis)

Al-Qahir (932 – 934) & Ar-Radi (934 – 940)

Probeer kalifaat in macht te herstellen

Vanaf 940 is het rijk in een snelle verval. Kalifaal gezag is niets meer waard. Turken maken zich klaar om het rijk over te nemen.

Bewind van Harun ar-Rashid

Aan de macht van 786 tot 809, na de moord (door zijn moeder) op zijn halfbroer al-Hadi.

We kunnen spreken over een bloeiperiode waarin eenheid heerst.

Nochtans had hij de problemen met Shi'iten, Byzantijnen en in Perziche provincies overgeerfd.

Barmakiden

Yakhya is een Barmakied die Harun aan de macht helpt. Vanaf dan krijgt hij belangrijke taken en wordt de Barmakieden familie belangrijk. Ze zijn 17 jaar aan de macht maar komen wreed ten val.

Ze proberen de situatie van de Perzen te verbeteren en moedigen intellectualiteit aan.

Politiek

Byzantium: De Kalief leidt zelf veel expedities naar Byzantijns gebied. Versterkingen aan de Middellandse-Zeekusten.

Khurasan: Campagnes tegen advies van raadgevers in zijn vruchteloos. Harun sterft op een dergelijk campagne.

Egypte en Syrië: vertonen tekenen van separatisme. Dja'far moet orde herstellen.

Maghreb: Hassanide Idris sticht Idrissidisch rijk naast Rustamidenrijk.

Ifriqiya: Ibrahim al-Aghlab tot gouverneur benoemd. Als privilege wordt zijn ambt erfelijk en ontstaat het semi-autonome Aghlabiedenrijk.

Godsdienst

Trad genadeloos op tegen Aliden en Sji'iten. Mu'tazillisme werd verboden. Christenen in Bagdad leefden in strenge omstandigheden.

Karel de Grote stuurde 2 gezantschappen waardoor de Latijnse Clerus privileges kreeg in Jeruzalem.

Opvolging

De opvolging van Harun was een moeilijke keuze tussen 2 zonen.

Al-Amin met een Arabische moeder en Al-Ma'mun met een Perziche moeder.

Uiteindelijk besluit hij dat Al-Amin Kalief zou worden te Bagdad en dat Al-Ma'mun gouverneur zou worden van de Perziche gebieden. Na zijn dood in 809 komt het tot een strijd tussen de halfbroers die door Al-Ma'mun wordt gewonnen en die Al-Amin het leven kost.

EGYPTE EN SYRIË ONDER DE TULUNIEDEN EN DE IKHSHIDIEDEN

De Tulunieden

algemeen: - Egypte:eenheid, arabisering, islamisering
- Syrië: particularisme, regionalisme en separatisme

832: alMa'mun: plaatst leger Oost-Perzen in Egypte
= Egypte als leengoed aan Khurami-generaal AbdAllah Ibn Tahir
-> die benoemt gouverneur = **Ahmad Ibn Tulun** (868)

economie: achteruitgang
-> strengere inning van belastingen
-> invoeren van nieuwe belastingen

politiek-institutioneel: zwak regime
-> scheiding van machten:
- militair
- financieel (Ibn al Mudabbir)
- communicaties (Shuqayr)

(laatste twee in conflict: IaM nr Syr overgeplaatst, Shuqayr afgezet)

-> Ibn Tulun op weg naar volledige onafhankelijkheid

870: rijk in 2 verdeeld: - W: Dja'far
- O: alMuwaffaq

877: conflict alMuwaffaq <-> Ibn Tulun
~> soort oorlog: Ibn Tulun komt in bezit van Syrië

882: nieuwe crisis (desertie van de Tulunidische gouverneur)

884: Ibn Tulun in Egypte opgevolgd door **Khumayruwayh**
-> overeenkomst met alMuwaffaq: 30j Egypte + Syrië
-> vernieuwd door alM's zoon (kalief; gehuwd met dochter van Kh.)

Tulunieden = Syrië, Egypte, Sicilië, deel van Mesopotamië

896: +Kh. (vermoord te Damascus door zijn slaven); opgevolgd door:

zoon **Abu alAsakir Djaysh**: na 9m afgezet door **Harun**

laatste Tulunieden: intriges + inmenging van de kalief
- 895: verdrag: territorium verkleint, op te brengen tax verhoogt
- 904/5: plunderingen in Syrië drd Qarmaten
- 904: Harun vermoord, opgevolgd door oom Shayban
-> wilde de Tulunieden herenigen en verdedigen
- 905: kalifale troepen in Fustat = einde Tuluniedische staat

De Ikhshidieden

situatie:
- weinig effectief gezag van militaire gouverneurs van Bagdad
- echt gezag: intendanten van financiën (buitensporige belastingen)
- nieuwe Byzantijnse aanvallen
- Fatimidische aanvallen -> Eqypte ts Fatimieden en Abbasieden

935: Muhammad Ibn Tughdj = alIkhshid in Cairo aangekomen
-> taak: fatimiedenaanval afslaan en orde herstellen
- heeft kalifale steun

- heeft machtige financiële intendanten
- neemt afstand van Fatimieden en autonome heersers in Syrië
- +946 opgevolgd door zijn zoon

-> echte heerser: Nubische eunuch **Abu Misq Qafar**
- in 966 effectief gouverneur
- +968 = teken voor Fatimieden

kenmerken van beide regimes

Egypte was voor het eerst een nieuw machtscentrum

autonomie van Egypte ~ politieke fragmentatie Abbasiedenrijk

= niet echte vorstendommen
-> politieke en territoriale beperkingen (+erkenden kalifaal gezag)
-> doel = beperkte autonomie

geen sectaire richtingen binnen islam

heersers = Aziaten, Nubiërs, Egyptenaren
legers = Turken, Grieken, Soedanezen, Negers

administratie:
- vanuit Irak ingevoerd
- efficiente fiscale organisatie (-> misbruiken dalen)
- verstandige agrarische politiek (-> prijzen + taxen laag)
- vast salaris burgerlijke ambten

militaire macht steeg (~rol in Midden-Oosten)

De Fatimieden

=religieuze beweging: ismailitische sji'ieten

Ifriqiya

Einde 9°E: propagandist Abu AbdAllah ash-Shi'i naar Maghreb
~Berbers van Kutama <-> Aghlabieden

UbaydAllah al-Mahdi:
909 Qayrawan
910 kalief: verwerping van Abbasiedische souvereiniteit

onverdraagzaamheid tgo Malikieten
-> opstand (pas in 947 verslagen)

<-> Ommyadisch kalifaat van Spanje (via Maghreb-stammen)

~> Oosterse invloed in Ifriqiya

Egypte-periode: bestuur Ifriqiya aan Sanhadja-Zirieden overgelaten.

Egypte

4° kalief **al-Mu'izz** verovert Egypte
-Djawhar: - overwint laatste Ikhsjieden (969 Fustat)
- militaire organisatie
-imperialistische politiek:
- oorlog
- diplomatie
- da'i's (zendelingen) tot Indie/Afghanistan

=> grote staat olv Fatimieden-kalifaat:
Eg, NAfr, Sic, Pal, Syr, RZ-kust van Afr, Yemen, Hidjaz
hoofdstad = Cairo (=nieuw)

<=> geen opperste gezag in islamwereld:
- O: Ghaznavieden (sunnisme)
- Buyieden (imamisme)
- OSyrië: Qarmaten en nomaden
- NSyrië: Byz.

Economie: afleiden handel van Perzische Golf naar Rode Zee

Opvolgers: **al-Aziz en al-Hakim**

~> 1° tekenen van problemen in leger
- Turken vs Berbers (na al-Aziz: Soedanezen bij Turken)
~> Noord-Afrika verloren -> Berbers minder belangrijk
- eind 10°E: onlusten in Egypte (Turken vs Soedanezen)

Al-Hakim: kalifaal gezag -> militair gezag
- krankzinnig: christenvervolging + incarnatie HG
- 1021: spoorloos verdwenen -> zus Sitt al-Mulk als regentes van:

Az-Zahir: +1036, opgevolgd door:

Al-Mustansir (7j)

=> effectief gezag: wazir **Ahmed al-Djardjara'i** (bijna 20 j lang)
- militaire insubordinantie

- handel verslechtert
- corruptie
- 1023-25: hongersnood
- +1045: gezag naar moeder van kalief al-Mustansir

gebiedsverlies (onder al-Mustansir):
- de Ziriden in NAfr
- Syrië (lokale dynastieën + seldjoeken)
- Hidjaz (Bagdad)

1062-67: oorlog: Soedanezen vs Turken (Turken winnen)

1073: **Badr al-Djamali** terug naar Egypte (+1094)
~> meester van Egypte:
- amir al-djuyush=gezag over kalief (soms sunn of imamiet)
- da'i ad-du'at
- wazir

= militaire autocratie (vrede op wrede wijze)
opgevolgd door al-Afdal

Syrië

Grensgebied -> strijd

economisch belangrijk: voeding, mineralen, hout

dynastie van de **Hamdanieden** te Mosul
- 969: offensief van Byz. -> Syrië wordt vazal

-> verdrag Byz.-Fat.: suprematie erkend, maar geen vaste voet

1064: **Turkmenen**
- 1071: leider Atsiz: Jeruzalem (op instigatie van Fat.)
- 1076: Damascus
- vragen hulp aan Groot-Seldjoek Malik Shah
  -> stuurt broer Tutush: Pal, Centr+Z Syrië (gedood 1095)

=> **kruisvaarders**
- Fat. Wilden aanvankelijk meewerken <-> Seldjoeken
  maar: doel vd Franken = Palestina (1099)
- weinig reactie:
  - kruisvaarders gezien als Byz.
  - Assassijnen

-> 4 feodale kruisvaardersstaten: Edessa, Antiochië, Tripoli, Jer.
(dorpen blijven onaangeroerd)
- na 1° golf van geweld:
  - niet-christenen statuut van dhimmi's
  - boeren goed behandeld

vanaf 1127: **Imad ad-Din Zangi** (=Seldjoek) neemt Syr. Steden in
(Edessa ~> 2° KT)
1146: Nur adDin

=> lot in handen van Egypte

Val van de Fatimieden

Kruisvaarders

1150: verdrag Ibn as-Salar (wazir Cairo) en Nur adDin -> vloot

1153: Boudewijn III: Askalon

kalief vermoord -> opvolger alFa'iz / wazir Tala'i ibn Ruzzik
- overwinningen te Hebron en Ghaza
- wazir vermoord in 1161; zoon in 1163

strijd om viziraat ts **Shawar en Digham**
- Shawar: - steun Nur adDin = koerdisch leger olv Shirkuh
- Digham: gedood

Shawar <-> **Shirkuh**
- Shirkuh: valt Eg binnen in 1167
- Shawar: verdrag met Franken (vallen Eg binnen; Bilbays 1168)
- Shirkuh verjaagt Franken; Shawar wordt vermoord
- Shirkuh wazir (na 2 maanden: neef Saladin)

1171: +laatste Fat.kalief (**Saladin**: gebed in naam van Abbasieden)

DE PERIODE VAN DE AYYUBIEDEN (= KRUISTOCHTENPERIODE ??)

Algemeen: periode van groei en welvaart (< vrede met Franken + bloeiende handel)

1168: Shirkuh (in dienst van Seldjoek Nur adDin) -> wazir van Fatimiedenkalief

2m later: opgevolgd door **alMalik anNasir Yusuf Ibn Ayyub = Salah adDin**
= de facto vertegenwoordiger van Nur adDin

1171: +laatste Fatimiedenkalief -> Saladin erkent terug de Abbasieden

1174: +Nur adDin: opgevolgd dr zoon asSa'ih ~> Syrië valt uiteen
=> Saladin breidt macht uit in Syrië + stelt orde op zaken

Saladin <-> Franken (nav rooftocht van Reinhaut van Chatillon)
-> overwinning in slag van Hattin (Jeruzalem ingenomen in 1191)
~> **3°KT** -> 1192: verdrag = erkenning van Saladin (wel nog ongewapende bedevaarten)

bekang van Saladin:
- herstel Egypte als politiek macht aan Middellandse Zee
- na zijn behield Egypte zijn eenheid (Syrië niet)
- banden Egypte en oostelijke islamwereld hersteld
- sunnisme (einde 2E fatimisme)
- leger:Turken, Berbers, Soedanezen, ... (bij opvolgers: mamloeken)
- iqta'
- herstel sociaal-economische orde + handel

1193: +Saladin, opgevolgd door broer **Safa' adDin**: herstel Syro-Egyptisch rijk

1218-1240: **alMalik alKamil**: dynastie reeds in verval

1240: **alMalik asSalih**
<-> staten van Syrië + oostelijke Arabische wereld (kruisvaarders niet zozeer)

Franken veranderen tactiek: voor Palestina eerst Egypte (=**5°KT**)
1215: paus Innocentius III: boycot islamwereld
1218-1219: kruisvaarders nemen Dimyat (bruggehoofd) in
dringen door tot alMansur
1221: alKamil drijft kruisvaarders terug
1228: Frederik II neemt Jeruzalem in
1229: verdrag: Eg sultan staat H plaatsen af aan Latijns koninkrijk
1244: ruiters uit oost-arabische wereld nemen Jeruzalem in.
-> chaos -> Eg leger (olv mamluk Baybars): overwinning in slag bij Ghaza

1249: Egypte herovert Askalon op de kruisvaarders
-> **7°KT** olv Lodewijk IX: aanvankelijk succes maar in 1252 teruggedrongen (reeds grote rol voor mamloeken)

intussen: +sultan asSalih: concubine Shadjar adDurr verbergt zijn overlijden

1250: asSalih's zoon **Turan Shah**

1250: sultan (Turan Shah ??) vermoord door Bahri's olv Baybars
-> riepen Shadjar adDurr uit tot vrouwelijke sultan (trouwt met Aybeg)
- Shadjar laat Aybeg vermoorden (zelf ook vermoord)
- Aybeg wordt opgevolgd door zoon Ali

1259: Qutuz verwijdert Ali; Qutuz = eerste mamloeksultan = einde Ayyubieden.

De Mamloeken

Opkomst

In grote mate aangeworven onder as-Salih (Turken, Mong., Koerden)
=Bahriyya olv Baybars

1250: sultan vermoord -> Shadjar adDurr = vr. sultan Aybeg
<-> Syriërs (Bahri's lopen over nr Syriërs)
-> Shadjar laat Aybeg doden + zelf gedood in 1257
-> zoon Ali

Qutuz verwijdert Ali -> eerste mamloekensultan

Mongolen-invasie

Qutuz krijgt van Franken vrije doorgang in Palestina (olv Baybars)
-> 1260 'Ayn Djalut -> zegen = einde Mongoolse dreiging

Egypte en Syrië

1260: Qutuz gedood

Baybars

- 4° sultan; feitelijk stichter nieuwe macht, tot Ott.

- stichtte Syro-Egyptische monarchie; nieuwe sociale orde.

- pol: -geweld:
    - Ayyubiedische vorstendommen in Syrië onder controle
    - Franken: gereduceerd tot smalle kuststrook
    - Assasijnen: vestigingen ingenomen
    - Armeniërs (hadden met Mong. Meegewerkt)
    - Afrikaanse buren van Egypte
  - diplomatie:
    - ~Byzantijnen (ten nadele van Franken)
    - alliantie met Mong. Khans <-> Perz. Il-Khans
    - christelijk Europa: gezanten, commerciële verdragen

~>Egypte = centrum van de islamwereld

- 1258: laatste Abbasieden-kalief vermoord door Mongo's
  -> Abbsiedenprins wordt kalief in Cairo (1261, al-Mustansir)

- Hidjaz terug onder controle: prestige (Mekka/Medina)

Berke Khan (=zoon van Baybars): slechts 1j.

Salamish (= broer van Berke Khan)

Qala'un (1279)

- politiek van Baybars

- diplomatie:
  - zocht bondgenoten onder christenen en moslims
    <-> Mongolen
  - ambassades nr Yemen en Sri Lanka; gezantschap nr Byz.
  - verdragen met Genua, Sicilië, Castilië

- mil: verbreekt wapenstilstand met Franken (1289: Tripoli)
- +1290; opgevolgd door zoon:

alMalik Ashraf Khalil

- 1291: Acco; Beiroet, Sidon, Tyrus, Hayfa en Athlith geven over
  -> definitief einde kruisvaarders
  -> heroverde gebieden: Turken, Koerde, Mongolen
- dynastie (met onderbrekingen 1 E): meester-vrijgelatene

alMalik anNasir Muhammed Ibn Qala'un (1293-1340)

- bekwaam heerser
- Bahri's <-> Perz. Mongolen (hoewel bekeerd)
  - 1299: Il-Khan Ghazan: Aleppo, Homs, Damascus
    -> terug naar Perzië -> gebieden terug
  - 1303: Perz. Mong. Verslagen bij Damascus = einde dreiging
- commerciele relaties met de staten van Zuid-Europa
- handel met Zuid- en Oost-Azië
- controle over Rode Zee, Nubië, Hidjaz, Yemen
- opgevolgd door een serie onbekwamen, laatste afgezet door:

Barquq

- Cirkassisch Mamloek = burdji-sultanaat
- Mong. Timur: onrusten
  1387: troepen in Klein-Azië, Mesopotamië en Syr. Grenzen
- +1395, opgevolgd door:

Faradj

- crisis-periode
- Syrië: opstanden
- Mongolen:
  - Ott. Vragen hulp aan Mamloeken, tevergeefs
    -> in voordeel van Timur
  - Timur: 1400: Malatya -> Timur in mamloekenprovincies
  - Aleppo, Homs, Baalbek, Damascus geplunderd
  - fatwa Syrische ulama aan Timur: Syrie verloren
  - Timur trekt terug
- Syr.: bedoeïnen, twistende amirs, hongersnood, epidemies, sprinkhanenplagen, ambachtslui gedeporteerd
- oorlog: economie slecht; belastingsstijging; inflatie; 1403: hongersnood; militaire weerbaarheid laag

alMu'ayyad Shaykh

- herstelt situatie aan de grenzen
  -> schatikist leeg, fisc druk hoog; ambten w verkocht

Barsbay (1422-38)

- laatste burdji-sultan

- economische, militaire en politieke problemen:
    - Cyprus = Euopese basis (1427: vloot -> Cyprus soort vazal)
    - Azië: Turkmenen
    - Yemen: controle over Hidjaz en Rode Zee (Rasulieden)
        -> Barsbay herstelt positie (Djedda ipv Aden)

- circulatie van Europese munten verboden

- vanaf 1432: staatsmonopolies: suiker, weverijen, specerijen

Kushkuda (1461-67) en **Qa'it Bay** (1468-95)
- zelfde politiek van monopolies + ondergang rijk

Ondergang

logische evolutie van Seldjoeks "feodaal" systeem

zowel intern, als extern (=definitieve slagen):
- intern:
    - economische ontreddering
    - discipline-gebrek in leger
    - slechte financiële politiek
    - hongersnoden
    - hoge fiscale druk
- extern:
    - Portugese vloot: directe zeeroute naar Indië
    - 2°H15°E: verslechterde relaties met Ott.
        - 1485-90: oorlog
        - 1516: alGhawri <-> Selim I (Mardj Dabiq)
        - 1517: slag nabij Cairo (Tuman Bey -> Bab azZ.)

~> laatste abbasiedische kalief nr Istanbul gestuurd
-> Ottomaanse sultan zelf kalief

Egypte = Ottomaans vanaf 1517 tot eind WOI

Algemene kenmerken

Mamloeken = geen dynastie; geen erfelijkheidsprincipe
(op uitzonderingen na)

Nijlvallei gered van "barabaren"-vloed (~>centrum islamwereld)

Bahri- en Burdji-sultanaat

14° eeuw: relatieven rust en vrede (ondanks vervolging van ketterijen en christenen ~> bekeringen)

Na Faradj:
- sterkste man aan de macht
- opvolging door zoon slechts pro forma (onderts nieuwe zoeken)
- twisten ts mamloeken onderling
- sultans vestigen gezag op eigen corps

De periode van de Buyieden, de Samanieden en de Ghaznavieden

De Buyieden

politieke chaos in oostelijk deel vh kalifaat
-> veroveraars uit O = Buyieden-familie

945: Bagdad veroverd:
- plaatsten nieuwe kalief:
    - religieus: ondergeschikt aan imamitische Buyieden
    - politiek: niets te zeggen
- hebben regering in handen

eenheid en centraal gezag enkel 976-983 onder Hagud adDawla
(veel onderlinge twisten)

tegengewicht:
- sunnietisch Turkse huurlingen
- Marwanieden (tot 1085 in streek van Diyarbakir)
- Uqaylieden (991-1096 Mosul)

aversie tgo ismailieten

eind 10°E: enkel nog in staat in eigen veiligheid te voorzien
(Perzië wordt van groter belang)

De Samanieden

komen in 874 op het Perzisch plateau aan de macht
- na ineenstorting vd Tahidrieden (873) en de Safarieden (900)
- <zoroastrische familie, sunnieten, aanhangers van het kalifaat

Arabisch = taal van de administratie; in die tijd: Nieuw-Perzisch

latere 9°E: Perzische provincies voor groot deel verenigd onder gezag van de Samanieden

~> vrede (echter bedreigd dr Nasr II 913-42: bekeerd tot ismailisme

in NO: ontwikkeling die uitzicht van islam vanaf 11° eeuw verandert:
= "strijders van het geloof"
    - oorlog aan Byzantijnse grenzen
    - tochten in Buyiedisch gebied
    - missionair werk, beinvloed door soefisme en shi'isme:
        - Grieken: immuun voor islam
        - Karakhanieden (=Qarluq-turken), shamanisten
            -> bekeerd = eigen graf gedolven

Qarluq-turken rukken op naar Samaniedisch Transoxiana, die geen weerstand bieden (rol ulama)
-> ineenstorting van de Samanieden (999-1004)

Ghaznavieden

gevolg:
- ten N v Oxus: Karakhanieden
- ten Z v Oxus: Gh. = afstammelingen ve Turks huurlingenleger
    -> hoofdstad = Ghazna (Afgh)
    - sunnietisch maar gepersianiseerd

998-1030: Makhmut van Ghazna

- jaarlijkse tochten naar Indusvallei: voor groot deel onderworpen
  -> weg vr islam in Indie geopend
    -> islam is wereldgodsdienst

westwaartse uitbreiding: Buyieden achteruitgedreven
(1029: Rayy + Khurasan + Isfahan)

de Ghaznavieden elimineren de Buyieden

DE SELDJOEKEN

Ghaznavieden onder leiding van Mas'ud raken slaags in de Indusvalei met de Seldjoeken en verliezen de strijd in 1040. Dit opent de weg naar het Perzische plateau voor de Seldjoeken.

Ghaznavieden worden naar Oosten gedreven en behouden Pundjab

Buyieden worden uitgeschakeld

1055: Bagdad ingenomen

1071: Jeruzalem & slag bij **Manzikert** (=> Anatolië: turks & moslim)

1076: Damascus

Een nieuwe tijdperk luidt in voor de Islamwereld: eenheid wordt hersteld, Turkse overmacht in Islamwereld en Zuid-West-Azië.

De Seldjoeken waren gepersianiseerd: perzisch als taal krijgt bij hen een grote prestige (Nizam al-Mulk)

Ze waren Sunnieten (zoals het Kalifaat) en bestreden de Ismailieten die ze als hun grootste vijand beschouwden.

Hashasheters (Hashashiyyun: Assasijnen) met fida'i's terroriseerden vanuit Alamut de bevolking.

feitelijke stichters van het rijk: **Alp Arslan** en **Malik Shah**

Opvolgers

Met de tood van Malik-Shah komen er twisten over opvolging met als gevolg dat het rijk zich in 2 opsplitst: de Groot Seldjoeken in Perzië en de Rum Seldjoeken in Anatolië. Deze splitsing zou later de Ottomanen ten goede uitkomen.

Groot Seldjoeken leider werd **Muhammad**, zoon van Malik Shah

ze hadden geen vrede met de Abbasieden toch was er ontwikkeling en welvaart, zeker in de Perziche delen.

De Turken waren altijd goed geweest in administratie door hun gedisciplineerde legers.

De **'Iqta** werd gebruikt om de heersende klasse der militairen te kunnen betalen. Het systeem kende uitbuiting en dit ruineerde de economische ontwikkeling. Vrije beroepen hebben er toch profijt uit kunnen halen.

Na de dood van Muhammad vormen zich in het noorden van het rijk onafhankelijke staatjes die zich gaan bemoeien met de kruistochten. In het oosten vond men de kruisvaarders niets meer dan een grensconflict.

Sandjar (1118 – 1157) houdt de macht in Perzië tot midden 12°E

De Khwaresm Shah onder leiding van Atsiz bezorgt hem problemen maar die lost hij op.

Uit Centraal-Azië komen de Kara-Khitay met wie Sandjar in conflict komt en verliest. Hij behoudt Khurasan maar de Groot Seldjoekenheerschappij is teneinde

DE STICHTING VAN DE SELDJOEKENSTAAT VAN RUM

Groot-Seldjoeken beschouwen Turkmenen als gevaar: sturen hen op raids naar Anatolië:
dubbel voordeel:
- zij zijn er vanaf
- Byz. verzwakken

1071: overwinning te Mantzikert tegen de Byzantijnen:

- Byzantijnse weerstand verbroken
- basileus Romanus Diogenes afgezet en zijn vrede gebroken
- eerste grote migratie-golf + verspreiding

Mongolen jagen Turkmenen op -> tweede grote migratie golf
-> nomaden + boeren, handelaars, ambachtslui; rel. leiders

1074: keizer Michael VIII vraagt paus Gregorius VIII om hulp
-> **kruistocht**, door conflict met HRR 20j uitgesteld

1075: Stichting Seldjoeken-staat van Rum

- door **Sulayman** (niet bij legerbevelhebbers van Alp Arslan)
- anatolische turkmenen erkenden S's soevereiniteit
- godsdienstvrijheid + rechtvaardige administratie: loyaliteit van locale bevolking (Paulicianen, Syrische christenen, Armeniers)
- erkend door Abbasiedische kalief van Bagdad (S-Shah)

1092: +Groot-Seldjoek Malik Shah: rijk officieel gesplitst

turcificatie: van centrum naar kusten, gedurende 12°-13°E

algemene kenmerken

Miri: grondverdeling
- Harmonieuze sociale orde
- turcificatie
- landbouwproductie veiliggesteld

Iqta': nooit in dezelfde mate als in Perzië
-> nooit voor politieke verdeling gezorgd

ANATOLIË NA SULAYMAN

Kilidj Arslan I:
- reorganisatie staat
- hoofdstad herbouwd
- benoeming gouverneurs en bevelhebbers
- Byzantijnen aan de oevers van de ZvMarmara teruggeslagen
- 1096: Malatya belegerd -> moest echter terugkeren want:
- hoofdstad door kruisvaarders belegerd (**1°KT**)
    - Pieter de Kluizenaar: makkelijk vernietigd
    - grote georganiseerde leger: moeilijker
        - Iznik belegerd (1097 overgegeven aan Byz keizer)
        - 1097: slag te Eskishehir: verlies
        - Ereghli (bij Konya): verlies

-> KA beslist terug te trekken: grote verliezen in gebied en mankracht (toch: herstel Anatolische Tureken)

-> crisiperiode

2°KT: verslagen (ook Byz leger voor Konya verslagen)
= sultan Mas'ud = einde crisis + begin stabiliteit en vooruitgang
zoon = KA II

PERIODE VAN KILIDJ ARSLAN II

Na crisiperiode: sultan **Mas'ud** zeer machtig:
- Byzantijnen verslagen bij Konya
- 2° KT verslagen
- kruisvaarders in Syrië verslagen (1149 en 1150)

= einde crisiperiode -> stabiliteit en vooruitgang
opgevolgd door zijn zoon:

Kilidj Arslan II (1155-1192):

keizer Manuel rukt naar Konya op + weigert verdrag te hernieuwen
-> door KAII vernietigend verslagen te Myriokefalon (1176)
= einde Byznatijne illusies over herovering van Anatolië
= begin van keten van verval voor Byzantijnen
= "Turkije"

politieke eenheid, wet, orde, economische en culturele vooruitgang

rijk onder 11 zonen verdeeld (=maliks); zelf als sultan te Konya
-> maliks autonoom in eigen provincies

1190: 3°KT

olv F. Barbarossa; nav Jeruzalems inname door Saladin

KAII macht verloren + rivaliteit onder zijn zoons

BR krijgt toestemming van KAII om door Anatolie te trekken
<-> Turkm guerilla's en
<-> legers van Malik Shah en Mahmud (Akshahir)
-> omgeving van Konya bezet en geplunderd

vrede wordt getekend, anatolië door de kruisvaarders verlaten.

ONTSTAAN VAN DE BEYLIKS EN DE TURCIFICATIE VAN DE GRENSGEBIEDEN

Situatie: seldjoekenstaat: afbrokkeling door Mongoolse druk

nieuwe periode van vitaliteit en turcificatie
<onafhankelijke prinsen (vorsten, heren) aan de Turkmeense grensgebieden = **beyliks**

Turkmenen die vluchten voor Mongolen = nieuwe immigratie
-> druk op Byzantium verhoogt
-> verspreiding + nieuwe veroveringen
-> rel. leider, shaykhs, baba's -> bekeren half-shamanistische t.
~> ideaal van H. oorlog (ghazi, ...) + derwishen, kloosters

seldjoekenstaat in Centraal-Anatolië ten einde
~> onafhankelijke vorstendommen aan de grenzen

instellingen gemodelleerd volgens:
- die van de Seldjoeken
- tradities van de nomadische turkmenen

erkennen Seldjoekse + Il-Khan-soevereiniteit (de facto onafhankelijk)
(zelfs rebellies tg Seldjoeken en samenwerking met Eg. Sultans)

Ottomaans vorstendom (onbelangrijk!):
- kent grote opmars
- brengt politieke eenheid

DE EERSTE GOLF VAN DE MONGOLEN

Eind 12°/begin 13°E: Timudjin = Djenghis Khan
- vestigt gezag over Mongoolse stammen
- stuurt twee delegaties naar Muhammed II -> geëxecuteerd

-> DK rukt op over Oxus
- Khuarism-Shahs ineengestort
- inval in Noord-Perzië
-> cuturele rijkdom in Centraal-Azië gaat verloren

1225: +kalief anNasir; opgevolgd door onbekwamen

1227: +DK, opgevolgd door zoon Ogodei (1236-41):
enkel interesse in China en Rusland

1243: Anatolië valt in handen van de Mongolen

opvolgingsstrijd -> Munke
+ broer Kaebilei: Noord-China
+ broer Hülegü: NabO
- 1256: Oxus over: bezet Noord-Perzisch plateau
- 1258: Bagdad = einde Abbasiedisch kalifaat van Bagdad
(schijnkalifaat tot 1517)

1260: einde Mongoolse expansie in Westen
- <Hülegü moet terug naar Centraal-Azië
- Mongoolse troepen definitief verslagen door Mamloeken in Syrie

gevolgen van 1° Mongo-invasie:
- neergang oosters deel van de islamwereld
- migratie van een Turkmeense bevolkingsgroep naar Anatolië
- de facto Mongolen de macht in Anatolische provincies
(officieel seldjoeken tot 1308)
(-> beyliks = nieuwe periode van vitaliteit en vooruitgang)

1265: +Hülegü; zijn opvolgers zijn de Il-Khans (=vicekoningen)
-> regeren in Perzië tot 1353

De tweede golf van de Mongolen

Trof voornamelijk Pezië + Anatolië

Timur Lenk (Tamerlan): enkel interesse voor hoofdstad Samarqand
-> rest: vernietigd
-> islamititsche beschaving grondig ondermijnd
-> kon echter geen stabiel rijk uitbouwen
(+1405 -> rijk viel uiteen)

Centraal-Azië

-> opvolgers in Perzië = Timurieden, tot 1460, in Bagdad tot 1515

vanaf 1375: tegenstanders van de Mongolen = kara-koyunlu
(in Mesopotamië, Mossul; shi'ieten)

vanaf 1390: oostelijk deel islamwereld onderworpen door deze Turkse dynastie.

Tussenkomst van Uzbeken

-> Abu alKhair: 1507: einde Timurieden heerschappij in O-Perzië

-> Safavieden en Groot-Moghols

EXPANSIE IN NOORD-AFRIKA

Volgens de traditie was de eerste moslimcontact met Noord-Afrika in 647. Van Umar mochten de troepen niet verder dan Tripoli. Uthman gaf toestemming aan Abd Allah b. Sa'd om Ifriqiya te plunderen waar ze de Byzantijnen te Sbeïtla verslagen.

In de 7°E was Noord-Afrika meer Berbers dan Byzantijns.

Na hun verlies in Sbeïtla hebben de Byzantijnen zich niet meer kunnen herstellen maar waren nog 50 jaar aanwezig met als centrum Carthago. Ze gingen allianties aan met de Berbers tegen de muslims.

'Uqa b. Nafi al-Fihri

De muslims kwamen pas terug toen de Ummayadendynastie in haar voegen zat.

De eerste echte veroveraar zou al-Fihri kunnen genoemd worden. Hij stuitte op zware tegenstand van Berbers, vooral van ene **Kusayla** die hem weet te overwinnen bij de oase Sidi 'Uqba.

Hasan b. al-Nu'man

Nieuwe leider wordt uitgestuurd en stoot op nieuw verzet: al-Kahina, een Berberse, belet de muslims jarenlang om de Tunesische grens te overschrijden.

698: wordt Carthago ingenomen en de laatste Byzantijnse aanwezigheid gewist

702: al-Kahina wordt gedood

vanaf dan stort de Berberweerstand in en vindt de verspreiding van de Islam enorm snel plaats.

Musa b. Nusayr vindt het in 710 zelfs al tijd om Spanje aan te vallen.

Opstand

De Maghrib was allesbehalve volledig Muslim: er waren Joden en Christenen en tot de 12°E Christelijke gemeenschappen.

Arabisch werd de officiële taal maar werd weinig gesproken door de Berbers

De Arrogante houding van de veroveraars tegenover de Berbers, die ze als onbeschaafd beschouwden, leidt tot een opstand in 740 waarbij de Muslims bijna volledig uit Noord-Afrika worden verdreven (Qayrawan houdt stand)

Evenwicht

Kharidjietisch egalitarisme zorgt dat Islam wortel kan schieten in Noord-Afrika en is verantwoordelijk voor de Islamisatie van de Berbers.

Aghlabieden: De Aghlabiedenfamilie krijgt van het Abbasiedisch Kalifaat semi-autonomie en heerst over Ifriqiya

Rustamiden: Kharidjietische staat wordt gesticht door een Perzisch emigrant in de buurt van Tâhart.

De Awrâba stam: is een Berberstam dat onder leiding komt van een Alide: Idris abd Allah. Hij sticht Fas.

Tussen deze 3 politieke centra die het Arabisch als officiele taal hadden bewogen zich Berberstammen die vasthielden aan de oude Berbergewoonten en vrijwel ongeislamiseerd waren. (bv Barghwâta)

Qayrawan

Groeit onder de Aghlabieden tot een ware hoofdstad

Maghreb architectuur is hier ontstaan

Theologie, rechtsgeleerdheid en poëzie kennen een bloei.

De komst van de Fatimieden zal een periode met nieuwe opstanden brengen

ALMOHADEN EN ALMORAVIDEN IN NOORD-AFRIKA

Almoravieden

Na de Hilali-inbvasie volgt een 2e berberinvasie van nomanden uit West-Sahara.

Gesluierde mensen (= al-Mulaththamun) maar werden al-Murabitun genoemd (= Almoraviden).

~1045: een leider keert terug van Mekka vergezeld van een Zuid-Marrokaan Abd Allah b Yasin om zijn volk religieuze lering te geven.

=> zelfvertrouwen, ...

Expansie

Veroveren eerst Sahariaanse gebieden van Marokko en steken dan de Hoge Atlas over.

Voeren strijd in Zuid- en Centraal-Marokko (met Barghwata berbers bv die ze als ketters beschouwen). Tijdens een gevecht in 1059 wordt Abd Allah b Yasin gedood en opgevolgd door Abu Bakr

Abu Bakr laat Marakesh bouwen (1070) maar moet het achterlaten voor zijn neef Yusuf om interne problemen op te lossen.

Yusuf b Tashufin neemt Fez en Tlemcen in. Zijn macht strekt zich tot voorbij Algiers maar van de Kabylen blijft hij af.

Helpt muslims in Spanje tegen Alfonsus VI maar annexeert de staatjes daarna. => keerpunt: Almoraviden worden propagandisten van Andalusische civilisatie.

Andalusische invloed

Marakesh groeit

Monumenten worden opgetrokken in Andalusische stijl.

Maghreb was in 2 gedeeld: de Bedoeinen-Arabieren en de Berber-Nomaden die in het Westen Andalusische bodes werden.

Almohaden

Muhammab b Abd Allah b tumart

Keert rond 1118 terug uit Oosten waar hij gestudeerd heeft

Hervormer van de moraal & puritanistisch, wordt Mahdi genoemd.

Politieke tegenstander van de Almoravieden-heerser

1124: sticht al-Muwahhidun (= Almohaden) in valei van Nafis.

1130: mislukte poging om Marakesh in te nemen, sterft kort daarna

Abd al-Mu'min

Volgt hem op maar is voorzichtiger

Eerst enkel acties in Sahariaanse en bergstreken van Marokko

1145: wint openlijk gevecht met Almoravieden => heel Almoravisch Maghreb & Spanje ingenomen

Later nog Centraal Maghreb en Ifriqiya ingenomen

Abu Ya'qub Yusuf

Zoon en opvolger Abd al-Mu'min

Voegt rest van Muslim-Spanje toe aan het rijk

Welvaart en orde heersen

Marakesh vergroot, andere steden bloeien

Ook intellectuele bloei: b Tufayl en b Rushd in het hof van Marakesh

Ondergang

"De Gouden Eeuw" van Maghreb duurt 40 jaar

Het rijk was te groot om te onderhouden met de hulpmiddelen van de tijden

De veroveraars waren er niet in geslaagd de veroverde gebieden in hun economie en politiek te integreren

de Masmuda (stichters) hadden alles in handen en tweedrangspositie voor onderworpen Berbers en Spanjaarden => opstanden -> zwakheid van het rijk werd duidelijk -> separatisme

Sociaal onderscheid was groot:

heersende klasse = rijke elite, spreken Arabisch

Berber soldaten konden zich niet aanpassen aan het stadsleven

Almohadisch geloof verloor vitaliteit

Christelijke overwinningen in Spanje

Politieke instabiliteit Arabische Bedoeinestammen

=> Verval was bezig

Na 3 grote leiders kwamen onbekwame of te jonge leiders en er werd gevochten voor de troon => fracties ontstonden

1235: Hafsiden en Zayyanieden onafhankelijk

1248: al-Sa'id probeert ze te reintegreren maar sterft in een hinderlaag

De opvolgers van al-Sa'id werden uit Marakesh verdreven (1269) naar Tinmal en daar in 1275 vernietigd

Invloeden

De Almohadenperiode was een schitterende bloeitijd voor de Maghrebijnen.

Briljante beschaving met belangrijke invloeden:

- De Berber veroveringen hadden een uiztonderlijke ontwikkeling teweeggebracht van het Arabisch cultuur
- Een Maghrebijnse literaire traditie werd geinstalleerd
- Het Almohadische doctrine had de macht van de vastgeroeste Malikisme gebroken
- Sufisme was populair geworden

Noord Afrika na de Almohaden

Na de Almohaden verdeelt het westelijke deel van Noord-Afrika in drie. De Hafsiden in Ifriqiya, be Banu Abd al Wad in de streek van Tlemcen en de Marinieden die over Marokko zullen heersen.

Deze drie rijken willen allen de eenheid herstellen in hun eigen voordeel:

- Hafsieden claimen recht op opvolging Almohadische kaliefen.
- Abd al Wadiden (of Zayyanieden, genoemd naar de leidende familie) willen gebiedsuitbreiding.
- Marinieden willen heel Noord Afrika.

Geen van hen slaagt in hun opzet.

Hafsieden

In de 13°E dwingen ze de Zayyanieden en de Marinieden hen te erkennen. Hun faam verspreid snel.

Als Bagdad in 1258 valt worden ze zelfs erkend door de Sharifs van Mekka en de Mamluken in Egypte. Dit tot een Abbasied de Kalifaat in Kairo verderzet in 1261.

Een kruistocht door Lodewijk IX de Heilige en Dynastieke twisten breken hun macht snel.

Het rijk stort echter niet snel in en wordt zelfs na een splitsing tijdens een herstellende intermezzo ééngemaakt.

De dynastieke twisten die op deze periode volgen houden het rijk zwak ten voordele van de Ottomanen en de Spanjaarden in de 16°E

De stempel die de Hafsieden hebben gedrukt is een van centralisatie en traditie en het belangrijker worden van Tunis die ze boven Qayrawan en Mahdiya verkozen.

Zayyanieden

Yaghmurasan b Zayyan maakt van Tlemcen een economisch belangrijk gebied.

Deze rijk moet een strijd om te overleven voeren tussen de 2 andere machten. Ze worden achtereenvolgens door de Marinieden en de Hafsiden bezet en moeten aanvallen van bedoeïnen ondergaan.

Wonderbaarlijk houden ze vol tot ze tot de komst van de Turken in de 16°E.

Marinieden

Met wapengeweld maken de Marinieden zich meester over heel Marokko.

Ze probeerden onmiddelijk daarop vruchteloos de reconquista te stoppen.

Ze werden lastiggevallen door de Zayyanieden die probeerden uit te breiden.

In de 14°E kennen ze een bloeiperiode onder de leiders Abu l-HAssan Ali en Abu Inan.

Na de tragische dood van Abu Inan wordt het rijk een speelbal van belangrijke Arabische families en Bedoeïnestammen en bemoeit zowat iedereen zich met hun zaken.

Theoretisch duurde de Marinidische macht tot 1465 maar in realiteit kwam er een einde aan in 1420 toen de macht werd overgenomen door een verwante familie die 40 jaar lang heersten zonder een titel te dragen.

Het rijk werd met moeite bijeengehouden en moest christelijke aanvallen verduren.

Het werd een trage ondergang dat eindigde in 1549 met de installatie van de Sa'diden dynastie.

De marinidische periode is belangrijk in de Marokkaanse geschiedenis.

Het religieuze karakter bleef ongewijzigd tot het Franse protectoraat. De typisch Marokkaanse islam dat bij hun een oorsprong vindt is de ontmoeting tussen streng orthodoxe elementen en emotionalisme van het volk.

Ook was het in deze periode dat de Marokkaanse steden hun typische uiterlijk hebben gekregen.

HAFSIDEN

De Hafsiden beschouwden zichzelf als de wettelijke erfgenamen van de Almohaden kaliefen en willen de eenheid in Noord Afrika in hun eigen voordeel herstellen.

Ze slagen bijna in hun opzet van eenmaking en zijn ook de eersten in het gebied die het proberen.

Abu Zakariya en zijn zoon al-Mustansir onderwerpen in de 13°E via geweld en diplomatie de Mariniden en de Zayyanieden. Dit geeft hun faam. Ze worden zelfs na de val van Bagdad in 1258 erkend door de Sharifs van Mekka en de Mamluken in Egypte, dit tot in 1261 een Abbasiedisch kalief wordt geinstalleerd in Kairo.

De hafsidische macht is van korte duur: Een kruistocht onder leiding van Lodewijk IX de Heilige en dynastieke twisten na de dood van al-Mustansir zorgen voor verval. In 1284 splitst het rijk zelfs in 2. Allianties van predendenten met Mariniden en Zayyanieden komen hen duur te staan.

Toch houdt het rijk lang stand. Amir Abu l-Abbas bracht terug eenheid en Abu-Firas en Abu Amr Uthman konden zelfs de grootheid herstellen.

Onder de opvolgers van deze bekwame heersers zijn er weer dynastieke twisten die het rijk zwak houden in voordeel van de Ottomanen en Spanjaarden in de 16e eeuw.

De Hafsiden hebben een stempel gedrukt met hun traditie gebondenheid en centralisatie. Ook is het door hen dat Tunis economische bloei kende: ze verkozen het immers als hoofdplaats boven Qayrawan en Mahdiya.

MARINIDEN

De Mariniden hebben hun rijk opgebouwd op wapengeweld. Aanvankelijk bezetten ze Oost-marokko maar keerden later terug naar Noord-Marokko om daar Meknez en Fas in te nemen om een staat te vormen. Na 25 jaar hadden ze heel Marokko.

Ook de Mariniden wensten een eenmaking van de Maghrebijnse gebieden maar ze wensten uiteindelijk heel Noord-Afrika te veroveren. Ze slagen niet in hun opzet maar laten wel sporen na.

Hun opkomst was een moeilijke zaak: pas in 1969 konden ze zich meester maken over heel Marokko en probeerden onmiddellijk maar vruchteloos de reconquista te stoppen. 25 Jaar lang lijden ze ook onder aanvallen van de Zayyanieden die hun gebied wensten uit te breiden.

In de 14°E is er een bloeiperiode onder 2 grote heersers: Abu l-Hassan Ali en zijn zoon Abu inan. Na de dood van Abu Inan wordt het rijk een speelbal van rijke Arabische families en Bedoeïnestammen. Zowat iedereen komt zich bemoeien met hun zaken.

Theoretisch heeft de macht van de Mariniden familie tot 1465 geduurd maar in 1420 verliezen ze reeds alle gezag aan een verwante familie.

Het rijk werd met moeite bijeengehouden maar was reeds gedeeld en moest christelijke aanvallen verduren van Spanjaarden en Portugesen.

De trage neergang eindigt in 1549 met de installatie van de Sa'diden dynastie.

De stempel die de Mariniden hebben gedrukt was een van lange duur:

De religieuze karakter zou blijven voorbestaan tot het Franse protectoraat en ook de typische Marrokaanse Islam is hier ontstaan.

De uiterlijk van de meeste Marrokaanse steden is door deze periode bepaald.

De Kruisvaarders periode

De eerste

Eind 11°E (1096 – 1101) eerste kruistocht:

eerste gedeelte is ongeorganiseerde troep (Pieter de Kluizenaar) dat met gemak door de Rum Seldjoeken wordt afgeslacht

tweede deel is beter georganiseerd en kan Syrië bereiken.

De Fatmieden stelden een samenwerking voor tegen de Seldjoeken en ook om Syrië te delen.

De Franken trokken verder naar het Zuiden vanuit het bezette Antiochië en het kwam tot een botsing met de Fatimieden in de buurt van Beiroet.

Een compromis wordt verworpen door de kruisvaarders die in 1099 Jeruzalem innemen en een slachting aanrichten onder de niet-christelijke bewoners.

Hierop volgt geen reactie van de muslims: die zijn te druk bezig met de Assassijnen en weten immers niet dat de Kruisvaarders staatjes komen stichten.

Vier feodale staatjes worden opgericht: Edessa, Antiochië, Tripoli en Jeruzalem.

In 1124 na de val van Tyrus is zowat de hele kust in Frankische handen.

Deze Franken gedroegen zich als Syriërs en kleedden zich ook zo.

De leidende klasse bestond voornamelijk uit Franken

Voor wat e rin de dorpen gebeurde hadden ze niet veel interesse

Niet Christenen kregen een Dhimmi statuut

De tweede

De Seldjoeken Officier Zangir neemt tijdens zijn veroveringen ook Edessa in, dit vormt aanleiding tot een nieuwe kruistocht.

Salah ad-Din

Slag bij Hattim => 1191: Jeruzalem

De derde

in 1191 begonnen en 1192 geëindigd met een verdrag en erkenning van Saladin

Barbarossa had van Kilidj Arslan II vrije doortocht gekregen door Anatolië maar moest guerilla aanvallen verduren van zijn zoons. De kruisvaarders plunderen Konya voor bevoorrading maar na onderhandelingen met Kilidj Arslan verlaten ze Anatolië

De kruisvaarders vekregen het recht om ongewapend op bedevaart te gaan naar de heilige plaatsen.

De vierde

Deze eindigt in Constantinopel met de inname van de stad en stichting van Latijnse koninkrijkjes.

De vijfde

Paus Innocentius III kondigt boycot van islamwereld af en een nieuwe kruistocht.

In 1218 landen de kruisvaarders te Dimyat om Cairo te bereiken maar worden teruggedreven vanaf al-MAnsur in 1221 door ene al-Kamil

1228: Frederik II duikt terug op en neemt Jeruzalem in

1229: Een verdrag tussen Frederik en de Sultan van Egypte bepaalt dat de heilige plaatsen tot het Latijns koninkrijk behoren

1244: tienduizend ruiters uit het Oosten vallen Jeruzalem aan

=> Egyptische leger maakt gebruik van desituatie om Palestina aan te vallen onder leiding van Baybars

1249: Aksalon wordt gewonnen op de Kruisvaarders en dit gefet aanleiding tot de Zevende kruistocht

De zesde

???

De zevende

De kruistocht van Lodewijk IX "De Heilige" had als doel Egypte

Weer wordt er geland op Dimyat in 1249

De Sultan biedt de kruisvaarders Jeruzalem aan in ruil voor Dimyat maar Lodewijk weigert. Later is er een zelfde vraag vanuit de kruisvaarderskamp maar dan weigeren de muslims.

1252: de Franken trekken zich terug maar worden gevangen genomen. De Mamloeken hebben daar veel mee te maken.

DETAILVRAGEN

Ridda

Na de dood van de profeet in 632 volgt er een opstand van stammen die hun onafhankelijkheid eisen. Wegens gebrek aan onderlinge eenheid worden de stammen een voor een door Abu Bakr overwonnen wat hem de titel "2e stichter van de Islam" oplevert.

Uhud

625: Uhud is een Heuvel nabij Yathrib waar de 2e slag tussen de Medinizen en de Mekkanen plaatsvindt. De moslims verliezen maar leiden geen volledige nederlaag aangezien de Mekkanen hun doel niet bereiken: het uitroeien van de islam. Na deze slag worden de Banu Nadir uit Medina verdreven.

Abd Allah b. az-Zubayr

Een kleinzoon van Abu Bakr leidt de opstand (682) te Mekka/Medina tegen de Umayyadische Kalief Yazid die er een onislamitisch leefwijze op nahield. Wordt uitgeschakeld door alHadjdjadj in 692

Barmakieden

Een familie dat belangrijk wordt onder de Kalief ar-Rashid. Ze proberen de situatie van de Perzen te verbeteren en moedigen intellectualiteit aan. Worden ten val gebracht na 17 jaar.

Kalief al-Muktafi

Abbasiedische kalief (Bagdad) die begin 10°E aan de macht komt. Maakt een einde aan de Tuluniedenstaat van Egypte. Zijn dood in 908 wordt gevolgd door een crisis.

Kalief al-Mu'izz

Fatimiedische kalief die erin slaagde Egypte te veroveren en zo het Fatimidische kalifaat naar het centrum van het midden oosten verplaatste.

Baybars

Een Bahri-mamloeken leider onder wiens gezag de Egyptische sultan in 1250 wordt gedood. In 1260 weet hij de Mongolen te verslagen en wordt hij zelf Sultan.

Ayn Djalut

In 1260 verslaan de Mamloeken onder leiding van Baybars de Mongolen te Ayn Djalut en eindigen zo hun bedreiging voor Mesopotamië.

Alamut

Versterkte vestiging op een berg dat als basis diende voor de Assassijnen.

Imad ad-Din Zangir

Turkse officier onder de Seldjoeken die in 1127 tot gouverneur van Mosul wordt benoemd (Atabeg). Neemt Aleppo, Ham, Homs en Edessa in. Dat laatste wordt aanleiding voor een 2e kruistocht. Hij wordt in 1146 vermoord.

Kilidj Arslan I

Rum Seldjoek Sultan, opvolger van Sulayman. Reorganiseert de staat en krijgt af te

rekenen met kruisvaarders tegen wie hij nederlagen lijdt te Eskishehir en Ereghli. Iznik wordt bezet en alles (inclusief zijn vrouw) wordt meegenomen naar Constantinopel)

Qay Qubad I

Onder het bewind van 'Ala ad-Din Qay Qubad I (de Grote) kent het Rum Seldjoekenrijk haar Politieke en Economische hoogtepunt. Er werd ook veel gebouwd in zijn opdracht.

Al-Kahina

"De waarzegster" of "Tovenares" was een berberleidster die de Ummayyadische veroveraars jarenlang belet de Tunesische grens over te steken. Ze wordt verslagen en gedood in 702.

Hilali-invasie

Nomaden aangemoedigd door de Fatimiedische Wazir en onder leiding van de Banu Hilal verslagen in 1052 de Ziriden. Dit brengt een migratiegolf van Arabieren uit Egypte en Arabië naar Noord-Afrika teweeg. Men achtte deze invasie verantwoordelijk voor het armer worden van het gebied maar het blijkt Noord-Afrika reeds in desintegratie verkeerde bij hun aankomst.

Ibn tumart

Deze jonge berber keerde in 1118 terug na zijn studies in het Oosten naar de Maghreb. Hij was ervan overtuigd dat de Maghrebijnen niet leefden naar behoren en hij stichtte de Al-Muwahhidun (Al-Mohaden) op die de Al-Moraviden zouden opvolgen.

Manzikert

Slag te Manzikert in 1071 tussen de Seldjoeken en de Byzantijnen. De Byzantijnen lijden een zware nederlaag dat hun weerstand definitef breekt. Anatolië ligt vanaf dan open voor de Turkmeense invasie en de Turkificatie.

Axum

Militaire staat dat in de hooglanden van Abbessinië ontstaat. De bevolking bestaat uit Zuid-Arabieren (die de Bab al-Mandab waren overgestoken). Omwille van Religieuze/Politieke/Economische redenen nemen ze Saba' een aantal keren in. Als Christenen strijden ze tegen Dhu Nawas die de Christenen in Saba' vervolgde.

Hidjra

De grote of 2e Hidjra vindt plaats in 622: de volgelingen van de profeet vertrekken van Mekka naar Medina. De Profeet vertrekt als laatste samen met Abu Bakr. Begin Medinische periode.

Inhoud

GESCHIEDENIS VAN DE ISLAMWERELD I....1
Zuid-Arabië in de pre-Islamitische tijd....2
Noord-Arabië in de pre-Islamitische tijd....4
Leven van de profeet Mohammed....7
Eerste expansie van de Islam....9
Binnenlandse Politiek van het Kalifaat van Medina....11
Kalifaat van Ali....13
De Tweede Expansiegolf....14
Bewind van Mu'awiya....16
Maatschappij en Instellingen van de Ummayyaden....17
Politiek van al-Hadjadj....19
Bewind van 'Umar II....20
De Abbassiedische revolutie....21
De Abbasieden....23
Bewind van Harun ar-Rashid....26
Egypte en Syrië onder de Tulunieden en de Ikhshidieden....27
De Fatimieden....29
De periode van de Ayyubieden (= kruistochtenperiode ??)....32
De Mamloeken....33
De periode van de Buyieden, de Samanieden en de Ghaznavieden....36
De Seldjoeken....38
De stichting van de Seldjoekenstaat van Rum....39
Anatolië na Sulayman....40
Periode van Kilidj Arslan II....41
Ontstaan van de beyliks en de turcificatie van de grensgebieden....42
De eerste golf van de Mongolen....43
De tweede golf van de Mongolen....44
Expansie in Noord-Afrika....45
Almohaden en Almoraviden in Noord-Afrika....47
Noord Afrika na de Almohaden....49
Hafsiden....51
Mariniden....52
De Kruisvaarders periode....53
Detailvragen....55